

Handläggare
Carolina Morales
Telefon: 08-508 25 146

Till
Socialnämnden
2017-01-31

Ökad insyn i välfärden (SOU 2016:62)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Beslutet justeras omedelbart

Gillis Hammar
förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
avdelningschef

Sammanfattning

Utredningen *Ökad insyn i välfärden* (SOU: 2016:62) har haft i uppdrag att lämna förslag om hur offentlighetsprincipen i praktiken kan införas i privat utförd, offentligt finansierad vård och omsorg, fristående förskolor och fritidshem samt vuxenutbildning, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet.

Utredningen föreslår genom tre nya paragrafer i 2 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att offentlighetsprincipen i princip ska införas i offentligt finansierad, privat utförd välfärd.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att öka insynen i privat utförd, offentligt finansierad vård och omsorg. Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att allmänheten har möjlighet att kontrollera hur samhällets gemensamma tillgångar används. Allmänhetens rätt till insyn bör inte vara beroende av vem som utför den offentligt finansierade verksamheten, eller hur kommun eller landsting väljer att organisera sina verksamheter.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet för yttrande till socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och vårdnämnden och stadsledningskontoret samt till stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby och Norrmalm. Remisstiden sträcker sig till 3 februari 2017.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 25 januari och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet 26 januari 2017.

Ärendet

Utredningen *Ökad insyn i välfärden* (SOU: 2016:62) har haft i uppdrag att lämna förslag om hur offentlighetsprincipen i praktiken kan införas i privat utförd, offentligt finansierad vård och omsorg, fristående förskolor och fritidshem samt vuxenutbildning, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Utgångspunkten har varit att finna former för ett genomförande som inte mer än nödvändigt ökar administrationen för utförarna inom vård, skola och omsorg. Ytterligare en utgångspunkt var att patienternas, barnens, elevernas och andra brukares integritet ska skyddas.

Kommunal och landstingskommunal verksamhet som utförs av privata aktörer är finansierad av allmänna medel. När verksamheten utförs av en kommun eller ett landsting omfattas den av offentlighetsprincipen. När verksamheten istället utförs av en privat aktör omfattas den inte av offentlighetsprincipen. Huruvida allmänheten har rätt till insyn eller inte i en offentligt finansierad verksamhet beror alltså i huvudsak på hur kommun eller landsting valt att organisera sina verksamheter. Enligt utredningens mening finns det inte något tungt vägande principiellt skäl för att låta allmänhetens insynsrätt vara beroende av vem som utför den offentligt finansierade verksamheten. Insynsrätten bör heller inte vara beroende av hur kommun eller landsting väljer att organisera sina verksamheter.

Utredningen framhåller att offentlighetsprincipen fyller en viktig funktion i det demokratiska samhället, genom att den allmänna granskningen underlättas av att allmänheten har rätt till insyn i offentligt finansierade verksamheter. Tillgång till information om dessa verksamheter möjliggör också en öppen debatt om hur

samhällets gemensamma tillgångar används och hur verksamheter kan utvecklas. Dessa funktioner är lika viktiga i en offentligt finansierad verksamhet som drivs i privat regi som i en offentligt organiserad verksamhet.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår genom tre nya paragrafer i 2 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL att offentlighetsprincipen i princip ska införas i offentligt finansierad, privat utförd välfärd. Enskilda juridiska personer som driver sådan verksamhet ska med vissa undantag jämföras med myndigheter vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen. Förslaget medför att enskilda juridiska personer ska iakttä reglerna i offentlighets- och sekretesslagen om hanteringen av allmänna handlingar.

Patienter, barn, elever och andra brukare i privata verksamheter kommer att omfattas av samma sekretessbestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen som i motsvarande offentliga verksamheter.

Införandet av offentlighetsprincipen i offentligt finansierade, privat utförda välfärdsverksamheter för med sig ett antal nya krav på privata aktörer. De ska bland annat vara skyldiga att registrera sina handlingar och att skyndsamt handlägga framställningar om utlämnande av allmänna handlingar enligt samma principer som gäller för myndigheter.

Arkivlagen görs tillämplig på arkiven hos enskilda juridiska personer som driver offentligt finansierad välfärd. Den kommunala arkivmyndigheten ska vara arkivmyndighet för kommunala verksamheter som överlåtits till en privat utförare.

Utredningen menar att allmänhetens behov av insyn i de offentligt finansierade, privat utförda välfärdsverksamheterna kommer att tillgodoses genom bestämmelserna om handlingsoffentligheten i offentlighets- och sekretesslagen. Utredningen bedömer därför att allmänhetens möjlighet till insyn genom 3 kap. 18 a § Kommunallagen bör anpassas till detta.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Konsekvenser av förslaget

I utredningen framkommer att förslaget medför vissa konsekvenser för privata aktörer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet, eftersom det kommer att leda till en ökad administration och vissa kostnader. Införandet av offentlighetsprincipen bedöms inte medföra någon märkbar skillnad för brukare i fråga om skydd för deras integritet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på förslaget att öka insynen i privat utförd, offentligt finansierad vård och omsorg.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att allmänheten har möjlighet att kontrollera hur samhällets gemensamma tillgångar används. Förvaltningen delar utredningens uppfattning att allmänhetens rätt till insyn inte bör vara beroende av vem som utför den offentligt finansierade verksamheten, eller hur kommun eller landsting väljer att organisera sina verksamheter. Att samma rätt till insyn gäller för offentligt som privat utförd välfärd är ett sätt att värna om medborgarnas tillit till välfärden.

Förvaltningen kan inte se att förslaget skulle innebära några negativa konsekvenser för brukare inom socialtjänstens verksamheter. Förvaltningen ser dock en risk att framför allt mindre privata aktörer kan påverkas negativt av den ökade administrativa bördan.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Remiss av Ökad insyn i välfärden (SOU 2016:62)